

3. **Функциональный аналог**, именуемый известным ученым А. Д. Швейцером «контекстуальным аналогом» [3], оказался непродуктивным при передаче содержания киноромана на русский язык. Он использовался всего в 5 англо-русских соответствиях, что составило 2,5% от общего количества: 1. Have the lambs *stopped screaming*? – Ягнята *замолчали*? 2. You will let me know when those lambs *stop screaming*, won't you? – Сообщите мне, когда эти *ягнята замолчат*. Так, переводчик заменяет словосочетание *to stop screaming*, что буквально переводилось бы как *перестать кричать*, на контекстуальный аналог *замолчать*. В принципе, необходимости в применении данной замены не было, поскольку смысл высказывания в обоих случаях не изменился бы. Однако, учитывая специфику дубляжа кинофильма, данная замена продиктована необходимостью сократить высказывание, чтобы сохранить темп речи актера.

Литература

1. Рецкер, Я. И. Теория перевода и переводческая практика /Я. И. Рецкер. – М.: Р. Валент, 2007. – С. 50.
2. Комиссаров, В. Н. Теория перевода (лингвистич. аспекты)/ В. Н. Комиссаров. – М.: Высш. шк, 1990. – С. 253.
3. Швейцер, А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988. – С. 116.

Телевізійная трэвел-журналістыка: спецыфіка праграм на постсавецкай прасторы

Сяліцкі Д. С., студ. III к. БГУ,
наук. кір. Кузьміна А. Ю., ст. выкл.

Глабалізацыя разам з развіццём інтэрнэт-тэхналогій спрыяе росту мабільнасці грамадства: павышаецца цікавасць чалавека да іншых краін і іх жыхароў, усталёўваюцца міжкультурныя сувязі, шукаюцца найбольш эфектыўныя сродкі міжнароднага дыялогу. У гэтым кантэксце ўзрастае роля трэвел-журналістыкі, якая не толькі задавальняе інфармацыйныя запыты грамадства адносна гісторыі, сучаснасці, сацыяльных і іншых асаблівасцей жыцця розных краін, але і інтэрпрэтуе тую ці іншую культуру, стварае вобраз адной нацыі ў святломсці другой. Падрыхтоўка падобных праектаў вымагае ад журналістаў вялікай адказнасці і прафесіяналізму, паколькі неабходна прадставіць аб'ект асвятлення адэкватна спецыфіцы выбранай аўдыторыі і забяспечыць эфектыўную бесканфліктную камунікацыю. Вялікім патэнцыялам для ажыццяўлення пазначаных мэт валодае сучаснае тэлебачанне. Звернемся да прыкладаў трэвел-праграм на постсавецкай прасторы.

Праект “Беларусь без межаў” – паспяховая трэвел-праграма тэлеканала АНТ. Яе аўтары даследуюць жыццё беларусаў у іншых краінах, а таксама распавядаюць аб самых вядомых нашых земляках. Прадукт спалучае забаўляльны і навукова-папулярны стыль падачы інфармацыі, працуе характэрная для трэвел-журналістыкі мадэль аповеду “падарожжа-расследаванне”: асноўная інфармацыя даносіцца з дапамогай закадравага тэксту. Варта адзначыць, што прадукт не зусім тыповы для айчынай трэвел-журналістыкі: найчасцей беларускія аўтары прэзентуюць падарожжы па Беларусі, што звязана з палітыкай дзяржавы па папулярызацыі ўнутранага турызму. Тым не менш, перадача таксама мае патрыятычнае адценне, пры апісанні жыцця за мяжой стваральнікі імкнуцца правесці паралелі з беларускімі рэаліямі, знайсці падабенствы. Так, напрыклад, наконт архітэктуры горада Санцыяга вядучы сцвярджае: “Здесь легко уживается старое и новое, как и в белорусской столице”. Структура праграмы ўключае ўводную частку, у якой вядучыя нагадваюць гледачам асноўныя мэты праекта. Вялікі акцэнт робіцца на інтэрв’ю з героем, які распавядае пра быт у іншай краіне. Закранаюцца праблемы адаптавання і рэакцыі замежнікаў на беларусаў. У дадатак да камунікацыі з землякамі, вядучыя расказваюць аб асноўных славатасях краін: у Егіпце – аб пірамідах, у Лос-Анджэлесе – “Алеі славы” і інш.

Украінскае тэлебачанне ў трэвел-журналістыцы робіць акцэнт на крэатыўнасці фармату і базавай рэкрэатыўнай функцыі перадач аб вандроўках. Сапраўдны прарыў у гэтым плане, на наш погляд, здзейсніла праграма “Арол і Рэшка”. Праграма ўключае паралельны аповед аб прыгодах двух вядучых, адзін з якіх мае нязначны бюджэт (100 даляраў), другі – неабмежаваныя сродкі. Паколькі асноўнай мэтай праграмы з’яўляецца дэманстрацыя альтэрнатыўных варыянтаў адпачынку, праект не прадугледжвае глыбокага паглыблення ў культуру. Перадача пазіцыянуе сябе як трэвел-шоу, якое базіруецца на дакументальным паказе паўсядзённага жыцця персанажаў [2]. Падчас здымак адбываецца імітацыя спантаннасці: тэкст і дзеянні герояў прапісаны ў загадзя падрыхтаваным сцэнарыі, аднак рэалізуюцца ў стылі “лайв”, дапаўняюцца эмоцыямі, якія вядучыя праяўляюць у кожнай канкрэтнай сітуацыі. Адзначым, што праект даволі персаніфікаваны, ўсе дзеянні сканцэнтраваны вакол вядучых, з якімі ідэнтыфікуе сябе глядач.

Важна звярнуць увагу, што, нягледзячы на першаснасць забавы, праграма “Арол і рэшка” выконвае і асветніцкую функцыю. Асноўная ідэя, якую, на наш погляд, імкнецца данесці праграма, – павышэнне даступнасці вандровак у сучаснай рэальнасці, калі магчыма знайсці варыянты для людзей з рознымі інтарэсамі і матэрыяльнымі рэсурсамі. Да таго ж, праект імкнецца да разбураўлення стэрэатыпаў, што дапамагае змяняць адносіны да катэгорыі “іншы”.

Напрыклад, выпуск аб Хірасіме вядучыя пачыналі з выражэння сумневу, што ў горадзе, дзе адбылася атамная катастрофа, будучы нармальныя ўмовы для жыцця, аднак потым, падчас знаёмства гледачоў з горадам, яны пераканаліся ў тым, што ў гэтым горадзе “жыццё мацнейшае за смерць”.

Расійскія трэвел-праграмы працягваюць навукова-папулярную плынь праграм, характэрную для савецкай журналістыкі, таксама факсуюцца на выхаванні і навучанні аўдыторыі, менш акцэнтуюцца на інфатэйменце. Яскравы прыклад расійскіх тэлепадарожжаў – праект “Іх норавы”, які да 2014 года выходзіў на тэлеканале НТВ. Адзін з аўтараў праграмы М. Баландзінскі адзначае, што асноўнымі патрабаваннямі пры выбары аб’екта прэзентацыі ў праграмы з’яўляюцца наяўнасць жывой культурнай спадчыны, багацце матэрыяльнай культуры, якая павінна насіць традыцыйны характар, гісторыі, якая стварае інтрыгу [1].

Можна заўважыць, што ў праграме “Іх норавы” журналіст часцей за ўсё пры асвятленні тэмы развівае думку па прынцыпе “ад прыватнага да агульнага”. Так, у выпуску аб Шпіцбергене, аповед пачынаўся з гісторыі чалавека, які працуе з сабакамі: менавіта гэты від дзейнасці з’яўляецца традыцыйным для апісанай мясцовасці. Структура праграмы трансфармавалася на працягу яе існавання. На першым этапе запісання ў студыі “падводкі” вядучага чаргаваліся з сюжэтамі з розных месцаў адной краіны. З цягам часу студыйныя здымкі журналісты прыбралі, што, на наш погляд, было правільным рашэннем, паколькі ў перадачы адчувалася пэўная адасобленасць ад гледача.

Такім чынам, мы можам заўважыць, што ў актуальным эфіры існуе вялікая разнастайнасць праграм, прысвечаных падарожжам. Пасля распаду Савецкага Саюза Беларусь, Украіна і Расія абралі розныя шляхі: хтосьці выкарыстоўвае заходнія метады стварэння праграм, а дзесьці захаваліся традыцыйныя тэндэнцыі. Агульнае, што можам адзначыць: уся інфармацыя даносіцца гледачу з дапамогай тэматычных наратываў і прыёмаў інфатэйменту, пытанні палітыкі ў перадачах не закранаюцца. Нягледзячы на спецыфіку кожнага з фарматаў, усе стваральнікі праграм імкнуцца адукоўваць аўдыторыю: нагадваюць пра родную культуру, змяняюць адносіны да замежнікаў і дэманструюць карыснасць падарожжаў.

Літаратура

1. Баландинский, Н. Географические проекты российского ТВ: кто есть кто и что есть что? / Н. Баландинский // География.ру [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.geografia.ru/npprogr.html>. – Дата доступа: 05.12.2016.
2. Орел и решка. Кругосветка [Электронный ресурс] // TeenSpirit. – Режим доступа: <http://orelireshka.tv/> – Дата доступа: 08.12.2016.